

ФУНКЦІЇ МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Лазуткіна Ю., Ганнощенко С., Ємельянов Д., Миклащук В.,
Турчина М., студенти; гр. ПР-51, СумДУ

Питання функцій мови та мовлення є предметом наукових дискусій вчених-лінгвістів. Мова – засіб спілкування, мислетворення, інтелектуального та естетичного освоєння світу, нагромадження і збереження людського досвіду, а також умова подальшого поступу усього людства [2, с. 8]. Мовлення – це використання засобів мови для вираження думки в конкретний час конкретною людиною.

Комунікативна функція мови полягає в основному призначенні мови – спілкуванні. Потребу в обміні інформацією має не лише окремо взятий член суспільства, а й цілі народи. Втрачаючи свою мову, народ асимілює.

Мислетворча функція (функція формування і формулювання думки) полягає в тому, що людина зазвичай мислить за допомогою мовних засобів.

Прагматична функція мови відображає ставлення мовця до його висловлювання. Мовознавець Г. А. Уфимцева ототожнює прагматичну функцію мови з експресивно-емотивною. Хоча й ці дві функції деякі вчені об'єднують, а деякі вважають за різні. Експресивно-мотивна функція полягає у вираженні почуттів та емоцій.

Репрезентативна (номінативна) – функція позначення світу речей. Процес найменування є надзвичайно важливим, адже саме з цього розпочав біблійний Адам. Функція переплітається з когнітивною, так як все пізнане повинно мати своє ім'я.

Гносеологічна (когнітивна, пізнавальна, пізнавально-відображальна, акумулятивна) функція полягає в прийнятті та накопиченні досвіду суспільства. Вона також пов'язана з функцією мислення [1, с. 29].

Перейдемо до функції мовлення. Естетична функція мови полягає в тому, що мова є основою культури, джерелом і засобом творення духовних і матеріальних цінностей.

Імперативна, волюнтаривна або функція впливу має на меті викликати реакцію співрозмовника – відповідь, жести, дії. З

імперативною пов'язана звертальна (апелятивна) функція, бо вплинути на співбесідника означає привернути його увагу.

Фатична функція – це функція, метою якої є встановлення доброзичливої атмосфери перед початком власне розмови. Йдеться про ввічливі запитання та відповіді, які не несуть конкретного змісту, а використовуються співбесідниками для вираження взаємоповаги: «Доброго дня!», «Як справи?», «Добре. А в тебе?», «Ще побачимось».

Магічно-містична функція виявляється у віруваннях деяких людей в те, що слова можуть викликати зміни в реальному житті. Це дійсно так, адже слово впливає на стан людини. Так, лайка ще нікому не принесла радості, натомість добрі слова здатні підтримати в скрутну хвилину.

Мовотворча функція виявляється у переосмисленні лінгвістичного досвіду мовними засобами та спрямоване на породження нових концепцій та бачень [4].

Тобто, багато функцій переплітаються, а то й ототожнюються одна з одною. Так, виховані люди завжди почнуть розмову зі стереотипних питань-відповідей (фатична функція мови), потім обмінюватимуться досвідом (гносеологічна), використовуючи найменування різних предметів, понять і явищ (репрезентативна) та намагаючись показати власне ставлення до висловлювання і вплинути на співрозмовника (прагматична, імперативна). А оскільки спілкування (комунікативна) неможливе без мислення (мислетворча), то майже всі функції матимуть місце у звичайній бесіді. Отже, всі функції мови та мовлення не існують окремо, а реалізуються у взаємодії.

Керівник: Бровкіна О. В.,

старший викладач кафедри германської філології

1. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 624 с.
2. Мацюк З.О., Станкевич Н.І. Українська мова професійного спілкування. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352с.
3. Швачко С. О. Про деякі аспекти мовотворчої функції // Сайт бібліотеки СумДУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/2872/1/studia.pdf>